

FEJKSKOLAN

Allvar
Arbetsblad

OM FEJKSKOLAN

Fejkskolan är en kortversion av radioprogrammet Fejk, särskilt anpassad för gymnasieskola och vuxenutbildning.

Vilka roller har tjejer och killar, kvinnor och män, haft i populärkulturen de senaste hundra åren sisådär? Fejkskolan, säsong 4, belyser genushistorien med hjälp av populärkulturens arkiv; film, musik, tidningar, bilder, tv- och radioprogram, från 1920-talet och framåt. På ett bildande och underhållande sätt speglas hur olika kulturyttringar dokumenterat sin samtid – och reflekterat över den. Dessutom gör programledaren Anna Charlotta Gunnarson personliga analyser som åskådliggör hur normerna svängt under de senaste hundra åren. Fejkskolans fjärde säsong består av åtta avsnitt. Till varje avsnitt finns det ett arbetsblad.

1. Rösten
2. Kroppen
3. Singellivet
4. Gänget
5. Humor
6. Allvar
7. Bilden
8. Åldern

Målgrupp

Serien riktar sig särskilt till gymnasiet, men passar även bra för folkhögskola och övrig vuxenutbildning. Serien kopplar till ämnesplanerna i historia, samhällskunskap, naturkunskap, svenska och sociologi. Vissa avsnitt kopplar även till musik, bild och idrott och hälsa. Se exempel på kopplingar till Gy11 längst bak i det här arbetsbladet.

Syfte

Fejkskolans pedagogiska syfte är att skapa förståelse för varför och hur könsdiskriminering kan uppstå genom att belysa genusperspektiv av makt och normer under 1900-talets populärkultur. Tanken är att eleverna ska få verktyg för att göra normmedvetna och normkritiska analyser genom att ta del av Fejkskolan. De tränar även förmågan att förstå och värdera historiebruk och historiemedvetande med fokus på genus, politik, forskning och identitet. Genom att granska historiska källor och normer ur olika perspektiv ställs frågor om förändringsprocesser och historiesyn.

Om arbetsbladen

Arbetsbladen är avsnittspecifika och innehåller faktafrågor, diskussionsfrågor och fördjupningsuppgifter. Uppgifterna är kopplade till de centrala frågeställningarna i respektive avsnitt, med fokus på analys av olika perspektiv. I varje arbetsblad finns en ordlista med relevanta begrepp. Dessa kan vara bra att diskutera innan ni lyssnar på avsnittet, dels för att skapa förförståelse för innehållet och dels för att på så sätt skapa en gemensam ingång till avsnittet. Dessa kan också vara bra för att repetera avsnittets centrala innehåll.

Förslag på frågor som passar till alla avsnitt

- Vad handlar avsnittet om? Sammanfatta med egna ord.
- Vilka historiska genusnormer vill avsnittet synliggöra? Försök att presentera några insikter och/eller slutsatser i avsnittet.
- Vilka röster och intressen kommer till tals i avsnittet?
I varje avsnitt finns en expert på temat som intervjuas. Vem är det? Skaffa en fördjupad bild av denne och försök relatera expertens kunnande till avsnittets innehåll.
- Allt kan inte få plats i ett avsnitt på cirka tio minuter. Reflektera över om det finns några tysta och frånvarande röster i avsnittet, som skulle kunna förändra förståelsen av innehållet om de blev hörda.
- Formulera dina egna tankar kring avsnittets tema. Presentera dina egna åsikter och reflektioner.
(Frågorna är inspirerade av artikeln [Genusvetenskapens pedagogik utvecklar inlevelseförmågan](#), Skolverket.)

ALLVAR - ARBETSBLAD

Längd: 10:29

Ämneskopplingar: Historia, samhällskunskap och sociologi, även till viss del svenska.

Ord och begrepp: *normer, allvar, melankoli, tungsintethet, psykisk ohälsa, historiskt bagage, exotism, majoritetsbefolkning, minoritetsbefolkning*

Om avsnittet

Fejkskolan djupdyker i begreppet historiskt bagage. Vilket arv bär artisten Sofia Jannok när hon kliver ut på scen och vad skulle hända om kollegan Lars Winnerbäck övertog hennes kläder? Dessutom undersöker vi melankolins höga status i kultursvängen och frågar oss varför Annika Norlin gärna ser arg ut på bild.

Förslag på samtalsfrågor

1. Vad är melankoli?
2. Anna Charlotta säger i avsnittet att melankoli och mörker har hög status inom konsten, både historiskt och idag. Hur förklaras det?
3. Musikjournalisten Nicholas Ringskog Ferrada-Noli säger i avsnittet bland annat att Beethoven var "super-emo" och att det hänger ihop med 1800-talets genikult. Förklara vad han menar med det.
4. Hur hänger den grekiske filosofen Aristoteles ihop med dagens syn på att "mörker = kreativitet"?
5. Vad menas med historiskt bagage? Hur kan det kopplas till tex. begrepp som minoritetsbefolkning, klass och diskriminering?
6. Popartisten Sofia Jannok pratar om sitt historiska bagage. Vem är hon och hur har hennes historiska bagage påverkat henne?
7. Går det att strunta i sitt historiska bagage? Kan till exempel en artist som tillhör en urbefolkning välja ett konstnärligt uttryck med glamour och humor istället för allvar? Eller finns det förväntningar på att man ska vara på ett visst sätt då? Vad tror du?

8. Lars Winnerbäck sjunger också melankoliska texter och har haft en ungefär lika lång karriär som Sofia Jannok. Men vad skiljer dem åt, enligt Sofia Jannok?
9. Sofia Jannok tror att hon och Winnerbäck förbereder sig på olika sätt innan de går ut på scenen. På vilket sätt? Vilka förväntningar finns det på dem?
10. Popsångerskan Annika Norlin vill inte le på bild. Varför inte då?
11. Är det skillnad på vilka miner killar och tjejer har på bild? Hur kan det hänga ihop med könsroller och normer? Diskutera. Titta gärna på klassfoton eller foton på sociala medier. Har personerna liknande miner, eller skiljer det sig åt?

Förslag på uppgifter

- Fundera över termen historiskt bagage. Vilket historiskt bagage har din släkt? Vad vet du om din egen släkt och hur den levde för hundra år sedan? Tror du att det påverkar ditt liv idag? Pratar ni om er historia hemma? Varför tror du att ni pratar om det – eller inte pratar om det? Vet du mer om dina kvinnliga eller om manliga släktingar? Vad kan det bero på?
- Det pratades en del om historiskt bagage när Black Lives Matter-demonstrationerna fick sitt stora genomslag 2020, då uppretade folkmassor på många håll i världen välte statyer som föreställde personer med koppling till kolonialismen och slavhandeln. Hur har detta påverkat debatten i Sverige, till exempel vad gäller namnen på idrottslag? Ta reda på mer.
- Studera nyhetsankare i tv. Vilka miner har de? Hur ofta ler kvinnorna och männen under sändning, och i samband med vilka händelser?
- Margaret Thatcher var premiärminister i Storbritannien 1979-1990. Hon kallades för "Järnladyn". Läs mer om henne och ta reda på varför hon kallades för det. Lyssna gärna på radioprogrammet *Bildningsbyrån om Margaret Thatcher* på UR Play. Varför har kvinnliga ledare ofta uppfattats som allvarigare och mer hårdföra än män? Hur många styrande kvinnor hittar du som kallats Järnladyn?

Tips för fördjupning

- *Normer i fokus: Normkritisk pedagogik* | UR Play
- *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Skolverket, del av en läromodul
- *Genusvetenskapens pedagogik och didaktik*. Anna Lundberg & Ann Werner (red.). Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning, 2012

Gy11, kopplingar till centralt innehåll**Historia**

- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet. (Hi 1)
- Kritisk granskning och tolkning och användning av olika slags källmaterial i digital och annan form (Hi 1a2)
- Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar om gemensamma kulturarv (Hi 1a2)
- Hur historia används inom olika kulturformer. Betydelsen av olika historiska teman inom olika genrer, till exempel film, litteratur och musik samt inom olika former av ungdomskultur. (Historia 2b – Kultur)

Samhällskunskap

- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap. (Sh 1a1)

Naturkunskap (Kroppen, Bilden, Åldern)

- Samband mellan individens hälsa, dagliga vanor och livsstilar i samhället, till exempel i fråga om träning, kost, droger och konsumtion samt påverkan på miljön. (Na 1a2)
- Hur naturvetenskap kan användas som utgångspunkt vid kritisk granskning av budskap och normer i medierna. (Na 1a2)

Sociologi

- Skapandet av samhällen, kulturer, identiteter, sociala processer och socialisation.
- Sociala strukturer utifrån klass, genus, etnicitet, kultur och religion.
- Sociala normer och kategoriseringar av människor.
- Diskriminering, jämställdhet och likabehandling.

Svenska

- Centrala motiv, berättarteknik och vanliga stildrag i fiktivt berättande, till exempel i skönlitteratur och teater samt i film och andra medier.

Arbetsbladet är skapat av Anna Thorstensson i samarbete med UR och produktionsbolaget Munck.

Upphovsrätten till innehållet i det här arbetsbladet tillkommer UR, om inte något annat särskilt anges.

Arbetsbladet får fritt kopieras, distribueras digitalt och visas i undervisningssammanhang. När arbetsbladet eller delar av innehållet används på olika sätt ska den ideella upphovsrätten iakttas.

Det här betyder att du som lärare i din undervisning bland annat får kopiera upp så många kopior du behöver av hela eller delar av arbetsbladet och dela ut till elever, tillhandahålla det digitalt till eleverna i en elevportal eller liknande, eller visa i en Powerpointpresentation. Viktigt att tänka på när du använder arbetsbladet, på olika sätt, är att det alltid ska gå att se vem eller vilka som har upphovsrätten. Om arbetsbladet kopieras upp i sin helhet så framgår det redan, men om det är så att du väljer att bara använda någon del behöver du skriva i anslutning till det du använder vem eller vilka det är (UR och/eller annat namn, som framgår i arbetsbladet).